

SPIS TREŚCI

Przedmowa	XXIII
Rekomendacja	XXV
Od redaktora naukowego	XXVII
1. Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia życia pochodzenia wewnętrznego	I
<i>Krystyn Sosada, Wojciech Żurawiński</i>	
Piśmiennictwo	10
2. Nagłe zatrzymanie krążenia. Zaawansowane czynności resuscytacyjne	II
<i>Przemysław Jałowiecki, Hanna Misiótek, Radosław Marciniak</i>	
2.1. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa osoby dorosłej	13
2.1.1. Podstawowe zabiegi resuscytacyjne	15
2.1.2. Zaawansowane czynności podtrzymywania życia (ALS, advanced life support)	21
2.1.3. Rozstrzygające czynności przedłużania życia	25
2.2. Algorytmy w resuscytacji	26
2.3. Postępowanie w zadławieniu (FBAO, foreign body airway obturation)	31
3. Elektroterapia w stanach zagrożenia życia	33
<i>Mariusz Gąsior, Mateusz Tajstra, Elżbieta Gadula-Gacek</i>	
3.1. Wstęp	33
3.2. Kardiowersja i defibrylacja elektryczna	34
3.3. Elektrostimulacja serca	37
3.3.1. Stymulacja czasowa w stanach zagrożenia życia	37
3.3.1.1. Stymulacja zewnętrzna	38
3.3.1.2. Stymulacja przezprzelykowa	39
3.3.1.3. Stymulacja endokawitarna	39
3.4. Elektroterapia u osób z implantowanymi elektronicznymi urządzeniami wewnątrzsercowymi	42
3.5. Podsumowanie	42
Piśmiennictwo	43

4. Wstrząs	45
<i>Andrzej Kübler</i>	
4.1. Wprowadzenie	45
4.1.1. Definicja i klasyfikacja	45
4.1.2. Patomechanizm wstrząsu	46
4.1.3. Ogólne zasady leczenia wstrząsu	46
4.1.4. Wstrząs – algorytm diagnostyczno-leczniczy: VIP + PS	47
4.2. Wstrząs hipowolemiczny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie ratunkowe • Leczenie specjalistyczne)	47
4.3. Wstrząs kardiogeny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie ratunkowe • Leczenie specjalistyczne)	53
4.4. Wstrząs dystrybucyjny	56
4.4.1. Wprowadzenie	56
4.4.2. Wstrząs septyczny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie ratunkowe • Leczenie specjalistyczne • Wstrząs septyczny – algorytm diagnostyczno-leczniczy)	57
4.4.3. Wstrząs anafilaktyczny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie ratunkowe • Leczenie specjalistyczne • Wstrząs anafilaktyczny – algorytm diagnostyczno-leczniczy)	62
4.4.4. Wstrząs neurogeny (Diagnostyka • Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie ratunkowe • Leczenie specjalistyczne • Wstrząs neurogeny – algorytm)	65
4.5. Wstrząs obstrukcyjny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie • Wstrząs obstrukcyjny – algorytm diagnostyczno-leczniczy)	67
Piśmiennictwo	68
5. Krwotoki zagrażające życiu pochodzenia wewnętrznego	69
<i>Wojciech Żurawiński, Krystyn Sosada</i>	
5.1. Patogeneza wstrząsu krwotocznego	70
5.2. Ogólne objawy wstrząsu krwotocznego	71
5.3. Medyczne czynności ratunkowe we wstrząsie krwotocznym	71
5.4. Najczęstsze rodzaje krwotoków pochodzenia wewnętrznego – epidemiologia, etiologia, rozpoznanie i postępowanie wewnątrzszpitalne	72
5.4.1. Krwotok z przewodu pokarmowego	72
5.4.1.1. Krwotok z górnego odcinka przewodu pokarmowego (Epidemiologia i etiologia • Rozpoznanie • Postępowanie wewnątrzszpitalne)	72
5.4.1.2. Krwotok z dolnego odcinka przewodu pokarmowego (Epidemiologia i etiologia • Rozpoznanie • Postępowanie wewnątrzszpitalne)	80
5.4.2. Krwotok z dróg oddechowych (haemoptysis)	83
5.4.3. Krwotok do jamy opłucnej	84
5.4.4. Krwotok do śródpiersia	85
5.4.5. Krwotok do worka osierdziowego	85
5.4.6. Krwotok do jamy otrzewnej (haemoperitoneum, haemascos)	86

5.4.7. Krwotok do przestrzeni zewnątrztrzewnowej. Krwiak zaotrzewnowy...	87
5.4.8. Krwotok do dróg moczowych (haematuria)	88
5.4.9. Masywne krwawienie domięśniowe	88
5.4.10. Krwotok z nosa (epistaxis)	89
5.4.11. Krwotok z dróg rodnych (metrorrhagia)	90
5.4.12. Krwotok podpajęczynówkowy	90
Piśmiennictwo	91
6. Stany zagrożenia życia spowodowane zaburzeniami gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej	93
<i>Franciszek Kokot, Edward Franek, Andrzej Więcek</i>	
6.1. Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej	93
6.1.1. Uwagi wstępne	93
6.1.2. Odwodnienie	95
6.1.2.1. Odwodnienie izotoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	95
6.1.2.2. Odwodnienie hipertoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	96
6.1.2.3. Odwodnienie hipotoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	97
6.1.3. Przewodnienie	98
6.1.3.1. Przewodnienie izotoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	98
6.1.3.2. Przewodnienie hipotoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	99
6.1.3.3. Przewodnienie hipertoniczne (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	100
6.1.4. Hiponatremia (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Ustalenie przyczyny hiponatremii • Leczenie)	101
6.1.5. Hipernatremia (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	110
6.1.6. Hipokaliemia (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	112
6.1.7. Hiperkaliemia (Etiologia i patogeneza • Objawy kliniczne • Rozpoznanie • Leczenie)	117
6.1.8. Hipokalcemia (Etiopatogeneza • Objawy kliniczne • Rozpoznanie • Leczenie)	121
6.1.9. Hiperkalcemia (Etiopatogeneza • Objawy kliniczne • Rozpoznanie • Leczenie)	123
6.1.10. Hipomagnezemia (Etiopatogeneza • Obraz kliniczny • Rozpoznanie • Leczenie)	126
6.1.11. Hipermagezemia (Etiopatogeneza • Objawy kliniczne • Rozpoznanie • Leczenie)	127
6.2. Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej	128
Piśmiennictwo	128

7. Stany zagrożenia życia pochodzenia sercowo-naczyniowego 129

Maria Trusz-Gluza

- 7.1. Ostre zespoły wieńcowe (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) 129
- 7.2. Rozwarstwienie aorty (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) ... 137
- 7.3. Zapalenie osierdzia (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) ... 141
- 7.4. Tamponada serca (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) ... 144
- 7.5. Ostra niewydolność serca (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) 146
- 7.6. Zatorowość płucna (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) ... 151
- 7.7. Zaburzenia rytmu serca: częstoskurcze (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie) 156

7.8.	Zaburzenia rytmu serca: bradykardia (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie)	163
7.9.	Omdlenie (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie)	165
7.10.	Nadciśnienie tętnicze; stany pilne i nagłe (Epidemiologia • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych i szpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie).	168
8.	Stany zagrożenia życia pochodzenia oddechowego	171
	<i>Władysław Pierzchała</i>	
8.1.	Niewydolność oddychania (Etiopatogeneza • Różnicowanie • Leczenie)	171
8.2.	Zamknięcie górnych dróg oddechowych (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie doraźne • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	174
8.3.	Stan astmatyczny (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie doraźne • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne • Leczenie szpitalne na OIT))	176
8.4.	Zaostrzenie przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie doraźne • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	180
8.5.	Zapalenie płuc wewnątrzszpitalne (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	183
8.6.	Ostre zapalenie oskrzelików (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	187
8.7.	Odma opłucnowa (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	190
8.8.	Zator tętnicy płucnej (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	192

8.9.	Płyn w jamie opłucnowej (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	198
8.10.	Zespół ostrej niewydolności oddechowej (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	200
8.11.	Krwawienie z dróg oddechowych. Krwiopłucie (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	202
8.12.	Rozsiane krwawienie do pęcherzyków płucnych (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	204
8.13.	Powikłania płucne u chorych na AIDS (Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Leczenie ratunkowe w szpitalu • Leczenie szpitalne specjalistyczne)	206
9.	Stany zagrożenia życia pochodzenia neurologicznego	209
	<i>Maciej Świat</i>	
9.1.	Bóle głowy (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie zawierające postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne)	209
9.2.	Napady padaczkowe (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie zawierające postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne)	216
9.3.	Udar mózgu (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie zawierające postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne)	222
9.4.	Zawroty głowy (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie zawierające postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne)	233

9.5. Neuroinfekcje (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie zawierające postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne)	241
Piśmiennictwo	250
10. Stany zagrożenia życia pochodzenia gastroenterologicznego	251
<i>Marek Hartleb, Ewa Nowakowska-Dulawa</i>	
10.1. Ostre zapalenie trzustki (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach pozaszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie)	251
10.2. Toksyczne rozdęcie okrężnicy (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach pozaszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne prowadzone przez specjalistę gastroenterologa • Podsumowanie)	259
10.3. Ostra niewydolność wątroby (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach pozaszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne prowadzone przez specjalistę gastroenterologa • Podsumowanie) . . .	262
10.4. Zapalenie dróg żółciowych (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach pozaszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie)	267
Piśmiennictwo	272
11. Stany zagrożenia życia pochodzenia nerkowego	273
<i>Teresa Nieszporek, Andrzej Więcek</i>	
11.1. Ostre uszkodzenie nerek (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w momencie wezwania zespołu ratunkowego • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej •	

Leczenie specjalistyczne na oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Podsumowanie)	
Podsumowanie	273
Piśmiennictwo	284
11.2. Przewlekła choroba nerek (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Leczenie specjalistyczne na oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie • Stany zagrożenia życia u chorych dializowanych • Podsumowanie)	285
Piśmiennictwo	291
12. Stany nagłe w hematologii i onkologii	293
<i>Barbara Nasitowska-Adamska, Iwona Malinowska</i>	
12.1. Zespół rozpadu guza (ZRG) (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Profilaktyka • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej/leczenie specjalistyczne	293
12.2. Neutropenia, gorączka neutropeniczna i neutropeniczne zapalenie jelit (Epidemiologia • Rozpoznanie • Leczenie • Neutropeniczne zapalenie jelit)	302
12.3. Ucisk na rdzeń kręgowy (Etiologia • Rozpoznanie • Diagnoza • Leczenie)	310
12.4. Zespół nadlepkoci krwi (Etiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie)	313
12.5. Rozsiane wykrzepianie wewnątrznaczyniowe (Etiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie)	320
Piśmiennictwo	325
13. Stany zagrożenia życia w cukrzycy	327
<i>Krzysztof Strojek</i>	
13.1. Klasyfikacja cukrzycy (WHO, 1997)	327
13.2. Stany zagrożenia życia związane z hiperglikemią	329
13.3. Kryteria diagnostyczne śpiączek cukrzycowych	331
13.4. Leczenie śpiączek cukrzycowych	332
13.4.1. Wlew insuliny	332
13.4.2. Nawodnienie chorego	332
13.4.3. Podaż wodorowęglanów	333
13.5. Stany ze spadkiem stężenia glukozy (hipoglikemia)	334
13.6. Klasyfikacja hipoglikemii	336
13.7. Leczenie hipoglikemii	337
Piśmiennictwo	337
14. Wybrane stany zagrożenia życia pochodzenia endokrynnego	339
<i>Dariusz Kajdaniuk, Beata Kos-Kudła, Bogdan Marek</i>	
14.1. Przełomy tarczycowe	339
14.1.1. Definicje	339

- 14.1.1.1. Przełom tarczycowy hipermetaboliczny (tyreotoksyczny)
(Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie
w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności
ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu •
Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie
różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale
ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej •
Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym
prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) 339
- 14.1.1.2. Przełom tarczycowy hipometaboliczny (śpiączka w przebiegu
obrzęku śluzowatego; śpiączka hipometaboliczna)
(Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie
w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności
ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu •
Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie
różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale
ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej •
Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym
prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) 344
- 14.1.1.3. Przełom nadnerczowy (Epidemiologia • Etiopatogeneza •
Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych •
Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas
transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych •
Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym
oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej •
Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym
prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) 349
- 14.1.1.4. Przełom nadciśnieniowy wywołany przez guzy wydzielające
katecholaminy (hormonalnie czynne PPGL) (Epidemiologia •
Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach
przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu
wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach
szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe
na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny
ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale
szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) . . . 352
- 14.1.1.5. Przełom hiperkalcemiczny (Epidemiologia • Etiopatogeneza •
Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych •
Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas
transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych •
Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym
oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej •
Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym
prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) 355
- 14.1.1.6. Przełom hipokalcemiczny (Epidemiologia • Etiopatogeneza •
Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych •
Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania

i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie)	358
Piśmiennictwo	361
15. Wpływ otyłości na wybrane narządy i układy	363
<i>Michał Holecki, Jan Duława</i>	
15.1. Wstęp	363
15.2. Układ sercowo-naczyniowy	364
15.2.1. Nadciśnienie tętnicze	364
15.2.2. Choroba niedokrwienna serca	364
15.3. Układ pokarmowy	366
15.4. Układ mięśniowo-szkieletowy	367
15.5. Układ oddechowy	367
15.5.1. Otyłość a zespół obturacyjnego bezdechu we śnie	368
15.6. Układ moczowo-płciowy	369
15.7. Układ wydzielania wewnętrznego	369
15.7.1. Hiperinsulinemia	370
15.7.2. Hormony płciowe	370
15.7.3. Hormon wzrostu	371
15.7.4. Glikokortykosteroidy	371
15.8. Otyłość a rozwój chorób nowotworowych	371
Piśmiennictwo	372
16. Stany zagrożenia życia u chorych agresywnych i z zaburzeniami psychicznymi	375
<i>Małgorzata Janas-Kozik</i>	
16.1. Stany wymagające natychmiastowej interwencji psychiatrycznej będące objawem chorób lub zaburzeń psychicznych	376
16.1.1. Tendencje samobójcze i samouszkodzenia	376
16.1.1.1. Tendencje samobójcze (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	376
16.1.1.2. Samouszkodzenia (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	379
16.1.2. Pobudzenie i agresja (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	383
16.1.3. Zachowania zdeorganizowane (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	387
16.1.4. Lęk (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	389

16.1.5. Katatonia (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	391
16.1.6. Majaczenie (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	393
16.1.7. Objawy niepożądane po stosowaniu leków psychotropowych (Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	397
16.2. Objawy psychiczne chorób na podłożu somatycznym	402
16.2.1 Limbiczne zapalenie mózgu (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	402
16.2.2. Ośpienie (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	405
16.2.3. Większe zaburzenia neuropoznawcze	406
16.2.4. Łagodne zaburzenia neuropoznawcze (Rozpoznanie różnicowe • Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	406
16.3. Ostre zaburzenia psychiczne	408
16.3.1. Ostre zaburzenia psychotyczne (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe)	408
16.3.2. Zaburzenia nastroju psychotyczne i niepsychotyczne (mania i depresja) (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie różnicowe) ..	409
16.3.3. Dezorganizujące zaburzenie regulacji nastroju	410
16.3.4. Okresowe zaburzenia eksplozywne	411
16.3.5. Ostre zaburzenia stresowe	411
16.3.6. Zaburzenia wywołane nowymi substancjami psychoaktywnymi (Medyczne czynności ratunkowe • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych)	412
Piśmiennictwo	415
17. Specyfika postępowania z chorymi w wieku podeszłym w stanie zagrożenia życia	417
<i>Jarosław Derejczyk</i>	
17.1. Ocena chorego geriatrycznego z pogorszeniem stanu zdrowia	417
Piśmiennictwo	420
17.2. Homeostaza wodno-elektrolitowa a ostre stany zagrożenia życia	420
Piśmiennictwo	424
17.3. Majaczenie	425
Piśmiennictwo	427
17.4. Gorączka u osoby starszej w ciężkim stanie	427
Piśmiennictwo	428
17.5. Omdlenia i upadki	429
Piśmiennictwo	431
17.6. Zatorowość płucna	432
Piśmiennictwo	433
17.7. Konsekwencje nieprawidłowego stosowania leków – jatropatogenia	434

Piśmiennictwo	435
17.8. Kardiomiopatia stresowa	435
Piśmiennictwo	436
18. Wybrane stany zagrożenia życia w ostrych zatruciach	437
<i>Magdalena Łukasik-Głębocka</i>	
18.1. Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych	438
18.1.1. Badanie podmiotowe	438
18.1.2. Badanie przedmiotowe	439
18.1.3. Badania dodatkowe	439
18.2. Postępowanie na miejscu zdarzenia i w trakcie transportu	439
18.3. Rozpoznanie w warunkach szpitalnych	440
18.3.1. Badanie przedmiotowe	440
18.3.1.1. Ilościowe zaburzenia świadomości	440
18.3.1.2. Jakościowe zaburzenia świadomości	441
18.3.1.3. Drgawki uogólnione	442
18.3.1.4. Hiperkinezy	443
18.3.1.5. Zaburzenia oddychania	443
18.3.1.6. Zaburzenia układu krążenia	444
18.3.1.7. Zaburzenia ciepłoty ciała	445
18.3.1.8. Uszkodzenie wątroby i nerek	446
18.3.1.9. Zespoły objawów – toksydromy	448
18.3.2. Badania dodatkowe	457
18.4. Leczenie na szpitalnym oddziale ratunkowym	460
18.4.1. Dekontaminacja	460
18.4.1.1. Dekontaminacja przewodu pokarmowego	460
18.4.1.2. Dekontaminacja skóry	463
18.4.1.3. Dekontaminacja oczu	464
18.5. Leczenie na oddziale docelowym	464
18.5.1. Odtrutki	464
18.5.2. Metody przyspieszające eliminację trucizn	464
18.5.2.1. Wielokrotne podawanie węgla aktywowanego („dializa jelitowa”)	464
18.5.2.2. Alkalizacja moczu	465
18.5.2.3. Pozaustrojowa eliminacja trucizn	466
18.6. Ośrodki toksykologiczne	468
Piśmiennictwo	470
19. Wybrane stany zagrożenia życia pochodzenia środowiskowego	471
<i>Marek Kawecki, Przemysław Strzelec</i>	
19.1. Oparzenia dróg oddechowych – obrażenia inhalacyjne (Epidemiologia • Przyczyny • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne • Postępowanie w przypadku podejrzenia oparzeń dróg oddechowych)	471

19.2. Oparzenia powłoki ciała i głębiej położonych struktur (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym • Postępowanie w przypadku oparzeń)	480
19.3. Oparzenia chemiczne (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie) • Postępowanie w przypadku oparzeń chemicznych i elektrycznych	495
19.4. Oparzenia jonizujące (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym • Postępowanie w przypadku oparzeń)	499
19.5. Oparzenie elektryczne i porażenie prądem elektrycznym (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie)	502
19.6. Porażenia piorunem (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym prowadzone przez specjalistę w danej dziedzinie)	507
19.7. Przegrzanie, wyczerpanie ciepłe, udar cieplny (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne • Postępowanie w przypadku hipertermii)	511
19.8. Stany związane z działaniem niskiej temperatury – odmrożenia, odmroziny i stopa okopowa (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym przez specjalistę medycyny ratunkowej • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym • Postępowanie w przypadku odmrożeń)	515

19.9. Hipotermia (Epidemiologia • Etiopatogeneza • Objawy • Rozpoznanie w warunkach przedszpitalnych • Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu • Rozpoznanie w warunkach szpitalnych • Rozpoznanie różnicowe • Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym • Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym • Postępowanie w hipotermii)	521
Piśmiennictwo	526
20. Martwicze infekcje tkanek miękkich i skóry zagrażające życiu	527
<i>Justyna Glik, Marek Kawecki</i>	
20.1. Medyczne czynności ratunkowe w miejscu wezwania i podczas transportu	529
20.2. Rozpoznanie w warunkach szpitalnych	529
20.3. Najważniejsze postacie kliniczne martwiczych infekcji tkanek miękkich	531
20.4. Leczenie ratunkowe na szpitalnym oddziale ratunkowym	534
20.5. Leczenie specjalistyczne na docelowym oddziale szpitalnym	534
20.6. Leczenie chirurgiczne piorunujących infekcji skóry i tkanek miękkich	535
20.7. Antybiotykoterapia	536
20.8. Terapia hiperbaryczna	537
Podsumowanie	538
Piśmiennictwo	538
21. Aspekty psychologiczne w stanach zagrożenia życia	539
<i>Bernadetta Izydorczyk</i>	
21.1. Sytuacje zagrożenia życia – definicje psychologiczne	539
21.2. Profil psychologicznych symptomów u osoby w ostrym stanie zagrożenia życia	542
21.2.1. Charakterystyka specyficznych stanów emocjonalnych	543
21.2.2. Charakterystyka myślenia i zniekształceń poznawczych	545
21.2.3. Cierpienie i ból osoby w sytuacji zagrożenia życia	547
21.3. Psychologiczna epidemiologia i etiopatogeneza ostrych stanów zagrożenia życia	548
21.4. Osobowość a reakcja na stres związany ze stanem zagrożenia życia	551
21.5. Psychologiczna pomoc w sytuacji zagrożenia życia	552
21.6. Podsumowanie	555
Piśmiennictwo	555
22. Wybrane procedury zabiegowe w stanach zagrożenia życia	557
<i>Anna Kunsdorf-Wnuk, Hanna Cholewa</i>	
22.1. Zabiegi zapewniające drożność górnych dróg oddechowych	557
22.1.1. Rękoczynny udrażnianie górne drogi oddechowe	558
22.1.2. Intubacja tchawicy	559
22.1.3. Alternatywa intubacji – nadgłośniowe przyrządy do udrażniania dróg oddechowych (SAD)	566
22.1.4. Konikotomia	568
22.1.5. Tracheotomia	569
22.2. Dostęp naczyniowy	570

22.2.1. Kaniulacja żył obwodowych	570
22.2.2. Kaniulacja żył centralnych	570
22.2.3. Rola ultrasonografii w kaniulacji żył centralnych	575
22.2.4. Kaniulacja tętnic	576
22.3. Dostęp doszpikowy	578
22.4. Perikardiocenteza	580
22.5. Torakocenteza i drenaż jamy opłucnej	581
Piśmiennictwo	584
Skorowidz. PRZEDMOWA	585

Mija już 13 lat od trzeciego wydania podręcznika „Ciężkie stany zagrożenia życia w chorobach wewnętrznych”. W ciągu zaledwie 5 lat ukazały się trzy wydania książki. Ten fakt dowodził, że książka spotkała się z bardzo przychylnym przyjęciem Czytelników oraz że zachodziła pilna potrzeba uwzględnienia w kolejnych wydaniach postępów, jakie dokonywały się w tak krótkim czasie. Wpisanie zwięzłego podręcznika w dziedzinie rozwijającej się niezwykle szybko okazało się zadaniem bardzo trudnym, czego dowodem była trzydziestoletnia historia wydawnicza w ww. tematyce. Ciężko tę skutecznie przerwał prof. Krystyn Sochała, organizując kompetentny zespół współautorów, czego dowodem jest niniejszy podręcznik, na wiazącą do III wydania mojej książki poświęconej wspomnianej tematyce. Wyrażam nadzieję, że Czytelnicy z wielką radością przyjmą opublikowanie podręcznika, uwzględniającego aktualny stan wiedzy dotyczącej stanów zagrożenia życia nie tylko w kardiologii, lecz także w innych dziedzinach medycyny.

Ukazanie się podręcznika pod redakcją prof. Krystyna Sochały nie byłoby możliwe bez życzliwego wsparcia i pomocy Wydawnictwa Lekarskiego PZAK, w tym – szczególnie – Pani Stelli Nowosielskiej-Pawliko.

Praca nad podręcznikiem i gromadzenie danych służyć również nie tylko do głównego redaktora podręcznika, lecz także do autorów poszczególnych rozdziałów, którzy nie stracą czasu i wiedzy, by podręcznik w ogóle mógł powstać. Wierzę w ciąg dalszych sukcesów.

Prof. dr hab. n. med. Franciszek Kokot